

GG – Snovanja, petek. 3. julija 2020, vprašanja Miha Naglič

PREDSEDNIK S POSLUHOM ZA ZAMOLČANO

(daljša verzija)

Mag. Aleksander Igličar, ekonomist, kar 12 let na čelu Muzejskega društva Škofja Loka

Aleksander Igličar, v zadnjih 12 letih ste bili kar štirikrat zapored izvoljeni za predsednika Muzejskega društva Škofja Loka. Dlje sta bila na tem položaju samo dva legendarna loška ustvarjalca, zgodovinar Pavle Blaznik in literarni zgodovinar Branko Berčič. Kašni so vaši občutki ob sklepu predsedovanja, če jih primerjate s tistimi na začetku?

Najprej me preplavi občutek izjemne hvaležnosti, saj sem se ob vodenju društva srečeval in sodeloval z »velikimi« osebnostmi, ki jih drugače verjetno ne bi srečal. Hvaležen sem, da smo z odborniki in člani uredniških odborov, pripravili veliko število odmevnih prireditev, pomembnih knjižnih izdaj za loški in slovenski kulturni prostor ter odpirali prostor vsebinam, ki so bile pri nas predolga leta zamolčane. Za predsednika društva sem bil izvoljen nepričakovano, najprej kot blagajnik. Ko pa se je izkazalo, da je problematika v društvu bolj zapletena, ogroženo je bilo celo njegovo delovanje, sva z zdravnikom Tonetom Koširjem poprijela za delo, uredila nekatere zunanje ovire, in pripeljala društvo do zbora članov marca 2008, ko sem bil prvič izvoljen za predsednika. Moram priznati, da se v polnosti nisem zavedal, kam vstopam. Že vzdusje na zboru članov, ko se je tedanji župan Igor Draksler skupaj z rdečo podporo trudil, da ne bi bil izvoljen, sem začutil, da gre pri vodenju Muzejskega društva Škofja Loka za nekaj večjega.

Kateri so po vašem glavni dosežki društva v letih od 2008 do 2020, če jih na kratko povzamete?

Osrednji dosežek je nedvomno nemoteno izdajanje domoznanskega zbornika Loški razgledi. Loški razgledi so domoznanski zbornik z najdaljšo neprekinjeno tradicijo izhajanja na Slovenskem. Na to moramo biti Ločani in drugi bralci ponosni ter jih z veseljem prebirati. Vabim vaše bralce, da postanejo njihovi bralci in se včlanijo v naše društvo, v katerem je trenutno nekaj manj kot 300 članov.

Na pobudo neumornega pasijonca Alojza Pavla Florjančiča smo leta 2009 pričeli z izdajanjem Pasijonskih doneskov, ki je v teh letih postala slovenska pasijonska revija. Pavel je bil dolga leta urednik, zadnje tri številke pa je uredila Helena Janežič. S Pasijonskimi doneski smo ohranjali pasijonsko kondicijo in prispevali pomemben kamenček v mozaik predloga za vpis Škofjeloškega pasijona na prestižen UNESCO-v seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

V zbirki Doneski in Vodniki smo pripravili 13. knjižnih naslovov, med njimi legendarno zbirko loških pripovedk Kamniti most, Debeljakovi Olimpijski venec in Kyrie eleison, Za našo stvar – ob 80. letnici delovanja društva in druge naslove.

Vsebinsko najodmevnejša prireditev pa je bila priprava razstave ČLOVEK GLEJ ob 70. letnici konca druge svetovne vojne, ki smo jo skupaj z drugimi loškimi organizatorji pripravili leta 2015 v opuščeni prostorih nekdanjega nunskega samostana. Menim, da smo uspeli

trpljenje in bolečino vojne prikazati z vidika bolečine posameznega človeka, ne glede na zunanje okoliščine. Bolečina in žalost sta namreč vedno in najprej na ravni posameznika in to moramo upoštevati in spoštovati vedno in povsod. Za vselej so se mi vtisnile v spomin besede starejše gospe po Pasijonkah na pokopališču v Lipici: »Doživljam notranji občutek in mir, da sem po dolgih letih končno pokopala svojega očeta. Hvala vam za to možnost«.

Na simbolni ravni pa se mi zdi najbolj pomembno posthumno imenovanje dr. Tineta Debeljaka za častnega člana društva, žal šele dvajset let po njegovi smrti. S tem smo v loškem javnem prostoru dr. Debeljaka ponovno umestili ob bok dr. Blaznika in profesorja Planine, treh podnuncev, ki so bili leta 1937 glavni pobudniki in nosilci ustanovitve društva in ustanovitve Loškega muzeja leta 1939. Verjamem, da smo s tem dejanjem tudi na zunaj pokazali, da so časi zamolčanja in prikrivanja, ki so pri nas vladali več kot petdeset let, končani in lahko svobodno, odprto in sproščeno stopamo prihodnjim izzivom naproti.

Po dosežkih sodeč je danes osrednja funkcija društva založniška, osredotočena ob izdajanju Loških razgledov. Prav zdaj, konec junija 2020, prihaja med bralce nov zvezek ...

Res je, kot sem že omenil, so Loški razgledi najbolj prepoznavna dejavnost društva in vesel sem, da bomo novo že 66. številko po vrsti predstavili ravno v torek 30. junija 2020 na občinski praznik Občine Škofja Loka. Ko smo izbirali datum, nismo bili pozorni, da je to občinski praznik, zato se mi zdi to še bolj pomenljivo. In prav je tako, saj mora biti izid nove številke Loških razgledov praznik za vse Ločane. Vesel sem, da je zanimanje avtorjev za objavo še vedno veliko, kar zagotavlja njihovo izhajanje tudi v prihodnje. Hvala urednici Mariji Lebar in članom uredniškega odbora za vse njihovo delo.

V vašem obdobju ste priredili tudi veliko Blaznikovih večerov. Kdo so bili gostje?

Pogovorni Blaznikovi večeri so poimenovani po našem ustanovitelju in dolgoletnem predsedniku dr. Pavletu Blazniku. Poimenovanje je pred leti predlagal Vincencij Demšar. Blaznikove večer smo ponovno oživili in v dvanajstih letih pripravili nekaj manj kot sto večerov. Osebnost sem se zavzemal, da pozornost namenimo tudi pomembnim loškim osebnostim. Ko se ozrem nazaj, me prevevata ponos in veselje, s kom vse smo se pogovarjali – Cvetko Kobal, dr. Branko Berčič, Lojze Malovrh, Alfonz Zajc, Ivan Oman, dr. Aleksandra Kornhauser Fraser, Meri Bozovičar in mnogi drugi. Po zaslugi neumornega snemalca Jožeta Ranta iz Godešiča je večina Blaznikovih večerov posnetih in dostopnih v loškem arhivu in knjižnici.

V vašem obdobju ste več pozornosti namenili tudi zadevam, ki so bile v preteklih desetletjih spregledane ali namerno zamolčane. Denimo: posthumno imenovanje dr. Tineta Debeljaka za častnega člana društva ...

Kot sem že omenil, je bilo zame to res veliko dejanje. Ko sem prebiral gradivo o delovanju društva, sem naletel tudi na Debeljakovo knjigo Črni Kamnitnik Loma Negra. V njej je skozi pisma zaznati izjemno Debeljakovo bolečino, ker je bil devet let ločen od žene Vere in majhnih otrok Tineta, Metke in Jožejke. V pismih in zapisih se čuti njegova izjemna navezanost, ponos, lahko rečem ljubezen do Škofje Loke, ki jo po letu 1945 ni več videl. A njegova rodna Loka ga je zamolčala. Samo predstavljam si lahko njegovo bolečino. Takoj sem

začutil, da je potrebno to spremeniti. Člani društva so soglasno podprli predlog in septembra 2009 sta njegovi hčerki Metka in Jožekja v loškem Sokolskem domu z radostjo v srcu sprejeli listino o imenovanju. Še danes, ko se spominjam teh dni, se mi orosijo oči in naježi koža.

Večkrat ste potovali v Argentino in se srečevali s tamkajšnjimi Slovenci. Katera srečanja so vam ostala v posebnem spominu?

Moja želja je bila, da bi listino prevzeli vsi Debeljakovi otroci, a Tinetu zdravje ni več dopuščalo dolgega potovanja. In odločil sem, da potujem v Argentino, saj sem želel skupaj srečati vse tri. Sprva sem imel željo, da v Argentino potuje večja skupina Ločanov, kasneje pa sem srečal Toneta Rodeta, direktorja Družine, ki je pripravljaval obisk Slovencev v Argentini. Z ženo Mileno sva se z veseljem pridružila in želja se je uresničila. Na pepelnico v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši v centru velikega Buenos Airesa (BA), kamor so položeni tudi Debeljakovi posmrtni ostanki, sem položil gorenjske nageljne kupljene v BA in prižgal svečko, ki sem jo prinesel od doma. V srcu sem začutil velik mir, da sem Debeljaku lahko izkazal dolžno spoštovanje in zahvalo. Ves čas se zavedam, so vse milosti, ki sem jih bil deležen, tudi sad njegovega duhovnega delovanja.

Skozi srečevanja s Slovenci v BA, Bariločah, Mendozi ... sem začutil vso razsežnost njihovega globokega odnosa do rodne zemlje, zemlje, ki jim je bila nasilno odvzeta. Njihova družjenja v slovenskih domovih so jasen odraz njihove ljubezni do Slovenije in globoke katoliške vere. Med njimi živiš življenje, ki pri nas prehitro izginja, v mnogih krajih pa ga žal ni več. Slovensko tekoče govorijo četrte, pete generacije Slovencev. Skorajda čudežno, a njihovo notranje hotenje rojeva sodobnemu potrošniškemu človeku skorajda nerazumljive stvari. Z ženo sva se ravno tedaj odločala o nakupu narodne noše in odločitev je bila sprejeta že po prvih srečanjih. Po Božji milosti sem bil med njimi kar trikrat, zadnjič jeseni 2018, ko so se spominjali 70. letnice prihoda največje skupine. A kar je najpomembneje, v njihovih besedah ni besed obtoževanja, le želja po bolj tesnem sodelovanju vseh Slovencev. A več težav s tem imamo doma in čas bi bil, da to spremenimo.

Spominjam se srečanja s pisateljem in akademikom Zorkom Simčičem v Sokolskem domu, 26. septembra 2012. Tega imenitnega ustvarjalca ste gotovo tudi osebno spoznali?

Da, tudi to je sad Debeljakove duhovne dediščine. Prvič sva se srečala ravno na podelitvi listine, ko se je Zorko spominjal sodelovanja z Debeljakom. Vesel in ponosen sem, da se od tedaj redno srečujeva. Pisatelj in akademik Zorko Simčič je nedvomno eden največjih sinov slovenskega izseljenstva. Leta 1994 se je s svojo družino vrnil v Slovenijo, v rodne kraje. Pretresljivi so zapisi v njegovi zadnji knjigi Dohojene stopinje, ko opisuje, kako je prvi stik s Slovenijo doživela žena Minka, ki je bila rojena v Argentini. Zorko Simčič je ena od »velikih osebnosti«, s katerimi sem lahko sodeloval v teh letih.

Da se malce navežem na prejšnji odgovor. Mnogi govorijo o slovenskem čudežu v Argentini. A Zorko, v njegovi maniri, je pri teh mislih bolj natančen, saj pravi, da je čudež delo Božjih rok, družbeno in duhovno bogato življenje Slovencev v Argentini pa je sad dela neutrudnih učiteljic, profesorjev, podjetnikov, duhovnikov, vseh ljudi dobre volje in srca ...

Pred leti smo bili priča » aferi«, ki je nastala, ko je bila na občini zavrnjena pobuda, da se Muzejskemu društvu ob 80-letnici (2017) podeli nedvomno zasluženi zlati grb občine Škofja Loka. Če se prav spominjam, so vam nekateri svetniki očitali prav to, da ste muzejsko pozornost namenili tudi dotlej zamolčanim zadevam iz novejše zgodovine?

Nepodelitev Zlatega grba je jasno sporočilo, da loške politične razmere še niso take, kot bi si želeli. Ob nepodelitvi je nekdo zapisal: »S čim pa naj se ukvarja Muzejsko društvo, če ne s proučevanjem zgodovine, še posebej zamolčane in prikrite.« Seveda sem bil razočaran, predvsem zaradi vseh osebnosti in ljudi, ki so dolga leta delovali v društvu. Hkrati pa sem bil notranje vesel, da je bila nepodelitev tako jasna, da ni bilo drugega predloga, da se bo to nedvoumno zapisalo v loško zgodovino. Vodja odbora, ki je sprejel odločitev, je bil sedanji župan Tine Radinja, kar seveda veliko pove. Izjemno pa sem bil vesel pokončne držbe odbornikov društva, še posebej pa javnih pisem Ivana Omana, dr. Aleksandre Kornhauser Fraser in ddr. Marije Stanonik, ki so samoiniciativno izrazili svoje nestrinjanje in začudenje nad majhnostjo loških politikov.

Več pozornosti ste namenili tudi verski dediščini. Tako se je Muzejsko društvo z vami na čelu v novejšem času posvetilo tudi oživljanju loške pasijonske dediščine. Ta prizadevanja so bila nagrajena z uvrstitvijo Škofjeloškega Pasijona na znameniti Unescov seznam. Je res, da ste se udeležili tudi zadevnih zasedanj v Parizu in Adis Abebi?

Škofjeloški pasijon je nedvomno največji loški kulturni in duhovni biser, kar jasno dokazuje tudi vpis na prestižni UNESCO-v seznam. In kot takega ga moramo spoštovati vsi Ločani. Velika množica sodelujočih je največji garant za to. V šali sem dejal, da je bil v z vpisom v UNESCO Škofjeloški pasijon zaščiten pred samimi Ločani, saj se ob njegovih uprizoritvah še prevečkrat pojavljajo večini nerazumljiva vprašanja. Res je, po odločitvi župana Miha Ješeta, za kar sem mu zelo hvaležen, sem bil leta 2014 na konferenci UNESCA v Parizu in decembra 2016 s kolegom Jožetom Štuklom in Jernejem Tavčarjem na konferenci v Adis Abebi. Velika milost, spomini in hvaležnost za večno.

Če prav vem, naj bi prišlo med najbolj aktivnimi akterji Pasijona do »razkola« na bolj posvetno in bolj pobožno frakcijo. Prvo naj bi vodil nekdanji župan Miha Ješe, drugo pa vi?

Prvič slišim nekaj takega. Iz pripovedovanj začetnikov uprizorjanja Škofjeloškega pasijona pred letom 1999 sem izvedel mnogo zanimivega o tedanjem delovanju Miha Ješeta. Razlike med nama so se pojavile tudi na zasedanju združenja Europassion v Tullinsu blizu Grenobla maja 2019, ko sem bil na pobudo gibanja Pasijonski veter, ki združuje slovenske pasijonce, izvoljen v širše predsedstvo združenja Europassion. A tovrstne razlike se mi zdijo razumljive, o njih se moramo pogovarjati, jih razumeti in po možnosti razčistiti. Z Mihom uspešno sodelujeva v županovi Pasijonski skupini in pri pripravi srečanja združenja Europassion, ki bo aprila 2021 v Škofji Loki.

Dosežkov društva, ki ste jih izpostavili ne bi bilo brez vaših sodelavcev. Katere bi še posebej pohvalili?

Res sem vesel, da poslanstvo Muzejskega društva Škofja Loka uresničuje širša skupina ljudi, da delovanje ne sloni zgolj na posameznikih. Gre za skupino okrog trideset ljudi, ki delujejo v

odborih in uredniških skupinah. Ni prav, da izpostavim posameznike, saj vsak po svojih najboljših močeh prispeva k delovanju društva. Vsaka skupina ljudi pa mora biti vodena, usmerjana in vesel sem, da smo bili pri tem uspešni, kar odražajo mnjenja in podpora mnogih članov. Res prisrčna in globoka zahvala vsem in želja, da bo tako tudi v prihodnje.

Po stroki ste ekonomist. Se je to kaj poznalo pri finančnem poslovanju društva?

Nedvomno je moje poznavanje financ in računovodstva pripomoglo, da je društvo uspešno prebrodilo finančne težave in je danes finančno stabilno in računovodsko urejeno ob pomoči računovodskega servisa A-K iz Svetega duha. Ob tem velja velika zahvala Občini Škofja Loka, občinskim svetnikom, županom Igorju Drakslerju, Mihi Ješetju in Tinetu Radinji ter vsem njihovim sodelavcem za vso finančno podporo. Občina Škofja Loka je namreč najpomembnejši sofinancer izdajanja zbornikov in knjižnih izdaj društva. Včasih so bile med nami razlike, ki pa smo jih skozi pogovor vedno rešili v obojestransko zadovoljstvo. Vesel sem, da se župani zavedajo pomena delovanja društva za širši loški pa tudi slovenski prostor.

Loški muzej, ki je osrednja ustanova za varovanje kulturne dediščine na Loškem, je nastal iz muzejskega društva. Kakšno je razmerje in sodelovanje med muzejem in društvom danes?

Osebno bi si želel bolj tesnega sodelovanja, a vzroki za to so na strani vodstva muzeja, saj smo v društvu vedno iskali polje srečevanja, a se je to polje včasih preveč zožilo. Za časa predsednika Petra Hawline se je celo zgodilo, da je »sin vrgel očeta čez prag«, kot se je slikovito izrazil Peter, saj je leta 2006 društvo praktično čez noč ostalo brez računovodske podpore s strani Loškega muzeja. Vodstvo in sodelavci Loškega muzeja se morajo zavedati, da je naše društvo ustanovilo muzej, zbiralo prve muzejske predmete, dolga leta vodilo muzej, kar mora biti ključna osnova sodelovanja tudi v sedanjem času. Zelo sem vesel, da je bila ta povezava nedvoumno izpostavljena na lanski razstavi in zborniku ob 80. letnici delovanja muzeja.

Dovoliva si ob sklepu še nekaj bolj zasebnih vprašanj. Doma ste iz Godešiča. Kako se izraža vaša pripadnost temu kraju?

Na Godešiču sem bil rojen, iz Godešiča sta oba moja starša. Moja globoka navezanost na domači kraj se je najbolj pokazala, ko sem vodil odbor za pripravo praznovanja tisočletnice Godešiča, ki smo jo praznovali leta 2006. Vaščani smo pripravili preko 60 različnih kulturnih in športnih prireditev. Takratno vzdušje je čudovito zaznala in zapisala novinarka Špela Žabkar v prispevku Ponos, ki je bil objavljen v časopisu DELO 1. junija 2006. Z ženo Mileno, ginekologinjo v Škofji Loki, imava pet otrok Martina, Emo, Vido, Veroniko in Mateja, ki zrelo in z zaupanjem vstopajo v samostojno življenje, česar sva z Mileno zelo vesela.

Zaposleni ste na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kakšno je vaše delo na tej ustanovi?

Na Ekonomski fakulteti sem od leta 2009 višji predavatelj za računovodstvo. Sem soavtor učbenikov za računovodstvo in skupaj s prijateljem dr. Markom Hočvarjem soavtor odmevne knjige Računovodstvo za managerje, ki je prvič izšla leta 1997, dopolnjena izdaja pa leta 2011. Kot gostujoči predavatelj predavam tudi na Pravni fakulteti. Za razliko od večine kolegov profesorjev imam dolgoletne izkušnje iz gospodarstva, saj sem bil 13 let zaposlen v

podjetju Iskraemeco Kranj, od tega pel let kot član uprave, eno leto pa sem bil direktor računovodstva v družbi Merkur. Poslovno življenje me še vedno privlači in trenutno sem član nadzornega sveta v družbi Iskra Mehanizmi Holding in Slovenski tiskovni agenciji ter član revizijske komisije nadzornega sveta v družbi Mercator.

Boste v letih, ko ne boste več predsednik, še dejavni v loškem muzealstvu? Čemu bo veljala vaša pozornost v naslednjih letih?

Na željo kandidatke za mojo naslednico Heleno Janežič ostajam v izvršnem odboru in vesel sem, da bom tudi v prihodnje sodeloval pri uresničevanju poslanstva društva. Naj dodam, da bo Helena Janežič prva predsednica v zgodovini društva in vesel ter hvaležen sem ji, da se je odločila za to pot, na kateri ji želim obilo uspeha.